

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

DOC. ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D., MBA

9

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ
EKONOMICKO-GEOGRAFICKÁ ANALÝZA

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

- Ekonomické odvětví tvoří stejnorodé skupiny ekonomických činností nebo výstupů rozdělené podle věcného, technického a ekonomického charakteru.

Oddíl	Skupina	Třída / podtřída	Název
01	01.1		SEKCE A - ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ
			Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti
			Pěstování plodin jiných než trvalých
		01.11	Pěstování obilovin (kromě rýže), luštěnin a olejnatých semen
		01.12	Pěstování rýže
		01.13	Pěstování zeleniny a melounů, kořenů a hlíz
		01.14	Pěstování cukrové třtiny
		01.15	Pěstování tabáku
		01.16	Pěstování přadných rostlin
		01.19	Pěstování ostatních plodin jiných než trvalých
	01.2	Pěstování trvalých plodin	
01.21	Pěstování vinných hroznů		
01.22	Pěstování tropického a subtropického ovoce		

- Zařazení ekonomických činností dle příslušných odvětví vychází z klasifikace **NACE**
 - členění a klasifikace ekonomických odvětví představuje hierarchicky (vícestupňové) uspořádané členění ekonomických jevů či aktivit do stanovených kategorií (třídy, podtřídy, skupiny, oddíly).
 - standardní klasifikace ekonomických činností, operací a aktivit užívanou v zemích EU od roku 1970, která vytváří rámec pro statistická data o činnostech v mnoha ekonomických oblastech (např. ve výrobě, zaměstnanosti, náhradách, THFK aj.)
 - akronym z názvu „**N**omenclature générale des **A**ctivités économiques dans les **C**ommunautés Européennes“

od 1. ledna 2008 nahradila Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKČČ)

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

<https://www.czso.cz/documents/10180/20565267/021608.pdf/2f45895b-4c51-435b-a52a-0c7164dbf371?version=1.0>
(NACE příručka z ČSÚ)

- představuje zařazení jednotlivých ekonomických aktivit do stejnorodých skupin – odvětví
- základním kritériem přiřazení ekonomické činnosti do daného odvětví je věcné a technickoekonomické hledisko

Ekonomický sektor	Ekonomické aktivity (odvětví) dle NACE Rev. 2
Primární	A Zemědělství, lesnictví a rybářství B Těžba a dobývání
Sekundární	C Zpracovatelský průmysl D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu E Zásobování vodou; činnosti související s odpad. vodami, odpady a sanacemi F Stavebnictví
Terciární	G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel H Doprava a skladování I Ubytování, stravování a pohostinství L Činnosti v oblasti nemovitostí O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti S Ostatní činnosti T Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu U Činnosti exterritoriálních organizací a orgánů
Kvartální	J Informační a komunikační činnosti K Peněžnictví a pojišťovnictví M Profesní, vědecké a technické činnosti N Administrativní a podpůrné činnosti P Vzdělávání Q Zdravotní a sociální péče

EKONOMICKO-GEOGRAFICKÁ ANALÝZA EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ

- Ke stanovení koncentrace, specializace a diverzifikace ekonomických činností na území regionu se využívá **ekonomicko-geografické analýzy**.
- Hodnocení ekonomických odvětví napříč regiony lze provádět prostřednictvím:
 - hodnocení velikosti odvětví
 - hodnocení struktury odvětví
 - lokalizační analýzou
- **Poznání odvětvové struktury regionu je klíčové!**

A) UKAZATELE VELIKOSTI ODVĚTVÍ

- = nejjednodušší způsob, jak zvolené odvětví popsat
- zvolené odvětví nebo skupiny odvětví (v absolutních číslech) se nejčastěji hodnotí podle:
 - hodnoty výroby či poskytovaných služeb např. prostřednictvím přidané hodnoty
 - počtu zaměstnanců
 - počtu firem v odvětví
 - objemu či obrátu produkce
 - kapacity strojního zařízení či hodnoty základních výrobních prostředků
 - hodnoty tvorby hrubého fixního kapitálu aj.

REG_HPH_NACE Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách		
v mil. Kč		
Území	Hrubá přidaná hodnota v běžných	Zemědělství, lesnictví a rybnářství
NACE		A
Česká republika	6 154 993	129 061
Regiony soudržnosti - NUTS2		
Praha	1 747 010	6 374
Střední Čechy	703 477	17 355
Jihozápad	576 504	21 773
Severozápad	427 833	8 526
Severovýchod	698 486	20 093
Jihovýchod	894 902	31 686
Střední Morava	564 750	15 018
Moravskoslezsko	542 031	8 236
Kraje - NUTS3		
Hlavní město Praha	1 747 010	6 374
Středočeský kraj	703 477	17 355
Jihočeský kraj	280 243	12 678
Plzeňský kraj	296 261	9 095
Karlovarský kraj	100 681	2 784
Ústecký kraj	327 152	5 742
Liberecký kraj	183 776	2 966
Královéhradecký kraj	271 394	8 883
Pardubický kraj	243 316	8 244
Kraj Vysočina	219 076	14 258
Jihomoravský kraj	675 826	17 428
Olomoucký kraj	288 299	8 919
Zlínský kraj	276 451	6 099
Moravskoslezský kraj	542 031	8 236

B) UKAZATELE STRUKTURY ODVĚTVÍ

- charakterizují význam a postavení jednotlivých odvětví (% zastoupení) ve zvolené teritoriální jednotce
- stanovené odvětví, skupina odvětví nebo celá odvětvová struktura ekonomiky v daném regionu je zde analyzována na pozadí řady dílčích ukazatelů jakými mohou například být podíly daného odvětví na celkové odvětvové struktuře dle:

- vytvořené (hrubé) přidané hodnoty
- zaměstnanosti
- produktivity práce
- tvorby hrubého fixního kapitálu
- exportu produkce aj.

→ ukazatele v relativních hodnotách → ukazatelé díky této relativitě umožňují daleko lepší srovnatelnost regionálně vymezených relevantních ukazatelů

REG_HPH_NACE Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách				
v mil. Kč				
Území	Hrubá přidaná hodnota v běžných	Zemědělství, lesnictví a rybnářství		
NACE		A	výstup odvětví regionu na celkovém HPH regionu	výstup odvětví regionu na celkovém výstupu odvětví v ČR
Česká republika	6 154 993	129 061	2,10%	100%
Regiony soudržnosti - NUTS2				
Praha	1 747 010	6 374	0,36%	5%
Střední Čechy	703 477	17 355	2,47%	13%
Jihozápad	576 504	21 773	3,78%	17%
Severozápad	427 833	8 526	1,99%	7%
Severovýchod	698 486	20 093	2,88%	16%
Jihovýchod	894 902	31 686	3,54%	25%
Střední Morava	564 750	15 018	2,66%	12%
Moravskoslezsko	542 031	8 236	1,52%	6%
Kraje - NUTS3				
Hlavní město Praha	1 747 010	6 374	0,36%	5%
Středočeský kraj	703 477	17 355	2,47%	13%
Jihočeský kraj	280 243	12 678	4,52%	10%
Plzeňský kraj	296 261	9 095	3,07%	7%
Karlovarský kraj	100 681	2 784	2,77%	2%
Ústecký kraj	327 152	5 742	1,76%	4%
Liberecký kraj	183 776	2 966	1,61%	2%
Královéhradecký kraj	271 394	8 883	3,27%	7%
Pardubický kraj	243 316	8 244	3,39%	6%
Kraj Vysočina	219 076	14 258	6,51%	11%
Jihomoravský kraj	675 826	17 428	2,58%	14%
Olomoucký kraj	288 299	8 919	3,09%	7%
Zlínský kraj	276 451	6 099	2,21%	5%
Moravskoslezský kraj	542 031	8 236	1,52%	6%
	6 154 993	129 061		100%

C) GEOGRAFICKÁ KONCENTRACE A SPECIALIZACE ODVĚTVÍ (LOKALIZAČNÍ ANALÝZA)

- Lokalizační analýza v kontextu analýzy odvětví nám poskytuje informace o prostorovém uspořádání hospodářských aktivit.
- Mezi základní metody hodnocení postavení odvětví v regionu patří:
 - Herfindalův index koncentrace a specializace
 - koeficient specializace
 - index lokalizace
 - Lorenzova křivka
 - Giniho index

VÍCE VIZ:

TUREČKOVÁ, K. and S. MARTINÁT, 2016. *Selected methods of economical-geographic analysis of national economical sectors*. Working Paper in Interdisciplinary Economics and Business Research no. 26. Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karviná. Dostupné z: https://www.iivopf.cz/wp-content/uploads/2020/08/WPIEBRS_26_Tureckova_Martinat.pdf

C) GEOGRAFICKÁ KONCENTRACE A SPECIALIZACE ODVĚTVÍ (LOKALIZAČNÍ ANALÝZA), PŘÍKLAD

Koeficient specializace - Koeficient specializace (KS_{ij}) je základním ukazatelem charakterizujícím specializaci sledovaného odvětví ve zvolené územní jednotce. Jedná se o regionálně dílčí podíl odvětvové charakteristiky (obvykle odvětvové zaměstnanosti či hodnoty odvětvové produkce) na celkové odvětvové charakteristice celého analyzovaného regionu (např. státu). Koeficient, či také index, specializace informuje o orientaci území z hlediska odvětvové struktury ekonomiky. Dává představu o stupni významnosti odvětví v dané územní jednotce v porovnání s postavením odvětví v hierarchicky vyšší prostorové jednotce (Toušek et al. 2008, s. 189, upraveno). Koeficient specializace vypočítáme prostřednictvím následujících rovnic (1), (2) a (3):

$$KS_{ij} = \frac{P_{ij} \times R_{ij}}{100} \quad (1)$$

$$P_{ij} = \frac{X_{ij}}{Y_i} \times 100 \quad (2)$$

$$R_{ij} = \frac{X_{ij}}{Z_{ij}} \times 100 \quad (3)$$

kde: KS_{ij} je koeficient specializace j-té teritoriální jednotky v i-tém odvětví
i definuje vybrané odvětví
j definuje zvolenou teritoriální jednotku

X_{ij} velikost odvětvové charakteristiky (počet zaměstnaných, produkce) v j-té teritoriální jednotce

Y_i celkový počet odvětvové charakteristiky (počet zaměstnaných, produkce) i-tého odvětví

Z_{ij} celkový počet odvětvové charakteristiky (počet zaměstnaných, produkce) v j-té teritoriální jednotce

Hodnoty koeficientu KS_{ij} nabývají hodnot mezi 0 a 100, tj. $KS_{ij} \in (0|100)$. Pokud hodnota koeficientu specializace činí 0, pak se sledované odvětví v dané teritoriální jednotce nenachází. Naproti tomu, dosahuje-li koeficient specializace hodnoty 100, je dané odvětví v této teritoriální jednotce zcela koncentrováno a je tak jediným odvětvím na tomto území působícím. Jinak řečeno, čím vyšší je hodnota koeficientu, tím vyšší je podíl sektorově zaměstnaných osob v regionu a v daném odvětví, což naznačuje vyšší specializaci regionu v dané ekonomické činnosti vymezené požadovaným odvětvím.

REG_HPH_NACE Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách							
v mil. Kč		rok 2022					
Území		Hrubá přidaná hodnota v běžných	Zemědělství, lesnictví a rybnářství (i)		Pij	Rij	KSij
NACE (kraj j)			A		$X_{ij}/Y_i \cdot 100$	$X_{ij}/Z_{ij} \cdot 100$	$P_{ij} \cdot R_{ij} / 100$
Česká republika		6 154 993	129 061	Yi	100	2,09685048	2,097
Hlavní město Praha	Zij	1 747 010	6 374	Xij	4,938749893	0,36485195	0,018
Středočeský kraj	Zij	703 477	17 355	Xij	13,44712965	2,46703162	0,332
Jihočeský kraj	Zij	280 243	12 678	Xij	9,823261868	4,52393102	0,444
Plzeňský kraj	Zij	296 261	9 095	Xij	7,047055268	3,06992821	0,216
Karlovarský kraj	Zij	100 681	2 784	Xij	2,157119502	2,7651692	0,060
Ústecký kraj	Zij	327 152	5 742	Xij	4,449058972	1,75514745	0,078
Liberecký kraj	Zij	183 776	2 966	Xij	2,29813809	1,6139213	0,037
Královéhradecký kraj	Zij	271 394	8 883	Xij	6,882791858	3,2731011	0,225
Pardubický kraj	Zij	243 316	8 244	Xij	6,387677145	3,38818656	0,216
Kraj Vysočina	Zij	219 076	14 258	Xij	11,04748917	6,50824371	0,719
Jihomoravský kraj	Zij	675 826	17 428	Xij	13,50369205	2,57877028	0,348
Olomoucký kraj	Zij	288 299	8 919	Xij	6,910685645	3,09366318	0,214
Zlínský kraj	Zij	276 451	6 099	Xij	4,725672356	2,20617759	0,104
Moravskoslezský kraj	Zij	542 031	8 236	Xij	6,381478526	1,51947029	0,097

-
- Děkuji za pozornost.